

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 20.6.2011
čj. SRS 041135/2011

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 12 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 13.6.–19.6.2011

1. Počasí

V průběhu 24. týdne převládalo polojasno až zataženo s přeháňkami, místy přívalovými. Ranní teploty se pohybovaly v rozmezí od 13 °C – 15 °C. Koncem týdne se vlivem velké oblačnosti prudce ochladilo a ranní teploty klesly na 10 °C - 11° C, odpolední při zatažené obloze dosahovaly pouze k 15 °C. V Netolicích (okres Prachatice) spadlo během tohoto týdne 27 mm srážek, z toho 22 mm o víkendu. Na Jihlavsku bylo naměřeno pouze do 20 mm za celý týden. Zde převažuje suchý vývoj počasí.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Probíhá první preventivní ošetření proti plísni bramboru (*Phytophora infestans*) i když prozatím, suma efektivních hodnot, nedosáhla hranic pro signalizaci ošetření. S fungicidním ošetřením se zároveň používají insekticidy, převážně pyretroidy, proti přenašečům viróz a mandelince bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*) proti imagu a larvám.

Probíhá fungicidní ochrana proti původcům klasových chorob a insekticidní ochrana proti klasovým mšicím v ozimých obilninách. Dokončuje se fungicidní ošetření ječmenů jarních.

Vzhledem k častějším srážkám a vysokým teplotám porosty kukuřice již dohnaly zpoždění v růstu způsobené ranními mrazíky v období jejich vzcházení.

Silný nálet dospělců a silné poškození zeravu západního (*Thuja occidentalis*) housenkami molovky zeravové (*Argyresthia thuiella*) bylo zjištěno v okrese Jindřichův Hradec (obec Stříbřec) v zahradě rodinného domu.

Na Jindřichohradecku (obec Vesce) se na neošetřovaných stromech slivoní (*Prunus* spp.) podél silnic vyskytly housenky bourovce březového (*Eriogaster lanestris*) spolu s velkými sepředenými hnízdy, která visí dolů z napadených větví.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 65-71 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí ve fázi středu kvetení až po fázi, kdy prvá zrna dosáhla poloviny své konečné velikosti, obsah zrn vodnatý. Houbové choroby se nacházejí většinou ve spodních (2. a 3. listových patrech) a ve slabých intenzitách.

Infekce **padlí travního na pšenici (*Blumeria graminis* f. sp. *tritici*)** se vyskytuje v intenzitě do 10 %. Byly hlášeny pouze slabé lokální výskyty z okresu Pelhřimov (Sedlice u Želivi, 14.6., Kalhov, 14.6., Pelhřimov, 16.6. a Čakovice u Pelhřimova, 16.6.).

Tečkovaná listová skvrnitost pšenice (*Septoria tritici*) se stále vyskytuje především na starších listech a ve slabých intenzitách. Slabý výskyt byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 15.6.) a v okrese Jihlava (Velký Beranov, 16.6.).

Lokální slabý výskyt pyknid **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Septoria nodorum*)** na listech byl hlášen z okresu Jihlava (Velký Beranov, 16.6.).

Intenzita výskytu **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** se pohybuje okolo 10 %. Napadeny jsou zejména 2. listy shora. Slabý výskyt byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 15.6.).

Slabý výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** byl zjištěn v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 16.6.). **Žlutá rzivost pšenice (*Puccinia striiformis*)** se dosud nevyskytuje na žádném z pozorovacích bodů.

Slabý výskyt **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** byl zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 15.6.) a v okrese Jihlava (Velký Beranov, 16.6.).

Slabý výskyt **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)** byl zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 15.6.) a v okrese Jihlava (Velký Beranov, 16.6.).

Slabý výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byl zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 15.6.) a v okrese Jihlava (Velký Beranov, 16.6.).

První výskyt housenek **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** v klasech byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 15.6.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 65-71 BBCH)

Převládající vývojová fáze u ječmenů se pohybuje v rozmezí od střední mléčné zralosti (všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená) do časně těstovité (voskové) zralosti. Houbové choroby se vyskytují převážně v nižších listových patrech. Horní listová patra jsou zatím bez výskytu chorob. Pro dosažení dobrých výnosů je nutné zachovat zdravé horní listy.

Slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Březnice u Bechyně, 17.6.) a v okrese Pelhřimov (Lipice, 16.6.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož.

Slabý výskyt **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** byl pozorován v okrese Pelhřimov (Lipice, 16.6.).

Slabý výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Březnice u Bechyně, 17.6.).

JEČMEN JARNÍ (RF 55-69 BBCH)

Vývojové fáze se pohybují v rozmezí od středu metání do konce květu. Houbové choroby se vyskytují převážně na 3. a 4. listových patrech. Napadení vykazuje poměrně nízkou intenzitu.

Sít'ovitá a okrouhlá skvrnitost ječmene (*Pyrenophora teres*) se vyskytuje převážně ve 3. a 4. listových patrech. Slabé výskyty jsou hlášeny ze všech okresů.

Síťovitá a okrouhlá skvrnitost ječmene – u infekce z osiva se první příznaky objevují již na klíčcích pochvách (koleoptile) v podobě nenápadných světle hnědých proužků. Skvrny pak přecházejí na listové čepele v podobě podélných hnědých skvrn, které se zvětšují nebo splývají a často vykazují příčné proužky (síťování). U mladých listů bývá charakteristické síťování vidět jen v procházejícím světle. Koncem sloupkování a při metání bývají skvrny mnohem nápadnější. Při silném napadení celý list zasychá, avšak netřepí se jako u pruovitosti ječmene. V některých případech skvrny nemají charakteristické síťování. Může jít o specifickou formu patogena nebo o specifickou reakci odrůdy. Metání klasů není touto chorobou ovlivněno. Silně napadené rostliny však mohou mít zahnědlé špičky zrn a sníženou klíčivost.

Preventivní ochrana spočívá ve výběru odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Nevysévat ječmen po ječmeni a jarní ječmen v blízkosti ozimého. Dobře zaorat posklizňové zbytky a vzešlý výdrol ječmene. Moření osiva je předpokladem potlačení primární infekce.

Použití fungicidů vyžaduje pravidelné vyhodnocování stavu porostu a včasné rozhodnutí o zákroku. Opožděné ošetřování v rozvinuté epidemii není plně účinné a nevyváží konečnou výnosovou ztrátu. Přípravky na bázi strobilurinů je nutné aplikovat preventivně, triazoly aplikovat zásadně v počátku napadení. Ošetření se provádí při ohrožení od fáze BBCH 30 (začátek sloupkování) do BBCH 59 (počátek metání).

Slabé výskyty infekce padlí travního (*Blumeria graminis*) byl zaznamenány téměř ve všech okresech.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží).

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Rovněž spála ječmene (*Rhynchosporium secalis*) se vyskytuje na většině okresů pouze ve slabé intenzitě.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož.

První výskyt prašné snětivosti ječmene (*Ustilago nuda*) byl zjištěn v okrese Jihlava (Bradlo, 16.6.) a v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 15.6.).

Slabý výskyt vajíček a larev kohoutků (*Oulema spp.*) byl pozorován v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 15.6.) a v okrese Jihlava (Bradlo, 16.6.).

Slabý výskyt dospělců kříška polního (*Psamotettix alienus*) byl zaznamenán v okrese Tábor (Prasetín, 14.6.).

První výskyt kyjatyk osenní (*Sitobion avenae*) byl zaznamenán v okrese Český Krumlov (Velešín, 17.6.), v okrese Pelhřimov (Buřenice, 16.6.) a v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 15.6.).

První výskyt kyjatyk travní (*Metopolophium dirhodum*) byl zaznamenán v okrese Český Krumlov (Velešín, 17.6.), v okrese Pelhřimov (Buřenice, 16.6.).

Slabý výskyt mšice stěmchové (*Rhopalosiphum padi*) byl zaznamenán v okrese Pelhřimov (Buřenice, 16.6.).

První výskyt min obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*) na listech byl pozorován v okrese Český Krumlov (Velešín, 17.6.). Slabý výskyt v okrese Pelhřimov (Buřenice, 16.6.).

První výskyt vajíček bejlomorky sedlové (*Haplodiplosis marginata*) byl pozorován v okrese Tábor (Prasetín, 14.6.).

V okrese Jindřichův Hradec bylo pozorováno lokální poškození klasů plošticemi z rodu **Eurygaster a Aelia**.

LUSKOVINY

HRÁCH (RF 55-71 BBCH)

Střední výskyt **kyjaty hrachové (Acyrtosiphon pisum)** byl pozorován v okrese Jihlava (Velký Beranov, 16.6.). Slabý výskyt tohoto škůdce byl zaznamenán v okrese Tábor (Mostek u Ratibořských Hor, 14.6.).

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

Slabý výskyt **obaleče hrachového (Cydia nigricana)** byl pozorován v okrese Tábor (Mostek u Ratibořských Hor, 16.6.).

OLEJNINY

SLUNEČNICE ROČNÍ (RF 53)

Sledovaný porost slunečnice se nachází ve fázi: květenství se odděluje od listové růžice (krycí listeny zřetelně rozpoznatelné od listů).

Na pozorovacím bodě v okrese Třebíč (Krhov u Hrotovic, 15.6.) byl zjištěn slabý výskyt **mšice slíkové (Brachycaudus helichrysi)**. Porost je poškozen krupobitím.

Mezi jednotlivými pěstovanými hybridy slunečnice jsou velké rozdíly v citlivosti na sání mšic. Některé hybridy jsou poškozovány podstatně méně než jiné. Mšice mají v přírodě mnoho přirozených nepřátel – slunéčka, larvy pestřenek, zlatooček a další.

Ošetření se doporučuje v období od vzcházení do fáze rozpoznatelného květního poupěte (51 BBCH) v případě výskytu 30-50 mšic na rostlině a v době těsně před začátkem květu (59 BBCH) při výskytu 50-100 mšic na jedné rostlině.

MÁK SETÝ (RF 45-54 BBCH)

Porosty se nacházejí ve fázích od mladého poupěte do plného kvetení.

Střední výskyt **plísňě máku (Peronospora arborescens)** byl pozorován v okrese Český Krumlov (Zubčice, 17.6.). Slabý výskyt tohoto škodlivého organismu byl zaznamenán v okrese Třebíč (Smrk na Moravě, 15.6.).

Slabý výskyt larev **krytonosce kořenového (Stenocarus fuliginosus)** byl pozorován v okrese Třebíč (Smrk na Moravě, 15.6) a v okrese Český Krumlov (Zubčice, 17.6.).

První výskyt imag **krytonosce makovicového (Neoglocianus maculaalba)** byl pozorován v okrese Tábor (Dub u Ratibořských Hor, 15.6.).

Slabý výskyt **mšice makové (Aphis fabae)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Dub u Ratibořských Hor, 15.6.).

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 35-61)

Brambory se nacházejí v růstových fázích od plného prodlužovacího růstu (cca 25 cm) do počátku květu.

První výskyty larev L₁ a L₂ **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)** na listech a stoncích byl pozorován v okresech: Jindřichův Hradec (Lužnice, 13.6.), Tábor (Oblajovice, 14.6., Roudná u Tábora, 15.6.), v okrese Pelhřimov (Stanovice u Nové Cerkve, 16.6. a Báčovice, 16.6) a v okrese Prachatice (Vítějovice, 14.6.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet jarních brouků a množství ohnisek larev. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

SIGNALIZUJEME zahájení ošetření brambor proti larvám mandelinky bramborové. Ošetření se provádí v době maxima líhnutí larev, tj. v době, kdy vyhlíhle larvy dosáhnou 3. stupně (L₃).

Ošetření by mělo být ukončeno do doby, než začnou převládat larvy L₄.

Chemickou ochranu je třeba využívat až při hospodářsky významném výskytu mandelinky bramborové, to je při výskytu 5000 larev na 1 ha. Chemické přípravky, respektive jejich účinné látky, je nutné střídat v rámci antirezistentní strategie a omezit jejich použití za vysokých teplot, zejména v případě pyretroidů.

První výskyt **mšice řešetlákové (*Aphis nasturtii*)** byl pozorován v okrese Jihlava (Velký Beranov, 14.6.) v Lambersových miskách.

Plíseň bramboru (*Phytophthora infestans*) se dosud nevyskytuje na žádném z pozorovacích bodů.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 74-77 BBA)

Střední nálet imag **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 16.6.). Slabý nálet tohoto škůdce byl pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 14.6. a Vodice u Lhenic, 16.6.) a v okrese České Budějovice (Hosín, 16.6.).

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 10.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Slabý nálet **obaleče růžového (*Archips rosanus*)** byl zaznamenán v okrese v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 13.6.).

Slabý nálet **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** byl pozorován v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 16.6.) a v okrese Prachatice (k.ú. Krtely, 16.6.).

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 74 BBCH)

Slabý nálet imag **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** ve feromonovém lapači byl zaznamenán v okrese Jihlava (Bedřichov u Jihlavy, 13.6.).

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Imaga létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová